

2018

NEW

Part-II 3 Tier

SANSKRIT

PAPER—III

(General)

Full Marks : 90

Time : 3 Hours

The figures in the right hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अधोलिखितेषु प्रश्नद्वयं समाधेयम् —

12×2

a) संस्कृतसाहित्ये गद्यकाव्यस्य उत्पत्तिक्रमविकाशविषये नातिदीर्घः प्रबन्धो विरच्यताम् ।

संस्कृतसाहित्ये गद्यकाव्येर उৎपत्ति ओ क्रमविकाश बिषये नातिदीर्घ निबन्ध रचना कर ।

- b) का तावत् भाससमस्या ? संक्षेपेण भासनाटकानां विवरणं प्रदेयम् ।
 भाससमस्या बलते कि बोध ? भासेर नाटकशुलिर संक्षिप्त
 विवरणं दाओ ।
- c) संस्कृतसाहित्ये ऐतिहासिककाव्यविषये निबन्धमेकं लिखत ।
 संस्कृत साहित्य ऐतिहासिक काव्यविषये एकटि प्रबन्ध लेख ।
- d) 'उदिते नैषधे काव्ये क्व माघः क्व च भारविः' -
 उत्तेरस्याः यथार्थता प्रतिपाद्यताम् ।
 'उदिते नैषधे काव्ये क्व माघः क्वच भारविः'
 एই उक्तिटिर यथार्थता प्रतिपादन कर ।
2. आधोलिखित्यु द्वयोः संक्षिप्ता टीका लेख्या : 5×2
 नीचेरये कोन दुष्टिर संक्षिप्त टीका लेख ।
 कालिदासः, श्रीहर्षः गीतगोविन्दम्, मृच्छकटिकम् ।
 कालिदास, श्रीहर्ष, गीतगोविन्द, मृच्छकटिकम् ।
- वालाखतेषु घण्णां संस्कृतभाषया देवनागर्याच उत्तरं देयम् ।
 नीचेरये कोन छयाटिर संस्कृतभाषाय ओ देवनागरीते उत्तर दाओः
- a) 'मालतीमाधवम्' केन विरचितम् ?
 मालतीमाधव कार रचना ।

- b) गद्यकाव्यस्य भेदो मुख्यतः कतिविधः ?
गद्यकाब्य प्रधानतः कत प्रकार ?
- c) संस्कृतभाषया रचितस्य राजनैतिकनाटकस्य नाम लिखित ।
संस्कृत भाषाय रचित राजनैतिक नाटकेर नाम लेख ।
- d) कालिदासप्रणीतानि नाटकनि कानि ?
कालिदास प्रणीत नाटक गुलि कि कि ?
- e) रघुरंशमहाकाव्यस्य कस्याश्चित् टीकायाः नाम लिखत ।
रघुवंशमहाकाब्येर एकटि टीकार नाम लेख ।
- f) 'रावणवधकाव्यम्' कस्य काव्यस्य नामान्तरम् ?
रावणध कोन काब्येर अपर नाम ।
- g) 'मेघदूतम्' केन छन्दसा रचितम् ?
मेघदूत कोन छन्दे रचित ?
- h) 'वेणीसंहारम्' केन विरचितम् ?
वेणीसंहार नाटकेर रचयिता के ?

4. कल्याचिदेकरणोत्तरं प्रत्यक्षताम् । — 12×1
 ये क्वोन एकटि प्रश्नेर उत्तर दाओ ।
- a) संस्कृताहित्ये महाभारतस्य प्रभावः आलोच्यताम् ।
 संस्कृताहित्य महाभारतेर प्रभाव आलोचना कर ।
- b) कि नाम पुराणम् ? पुराणस्य वैशिष्ट्यानि आलोचयत ।
 पुराण कि ? पुराणेर वैशिष्ट्यगुलि आलोचना कर ।
5. एकव्य संधेषण टीका लेख्या : 4×1
 ये क्वोन एकटि विषयेर उपर संक्षिप्त टीका लेख ।
 श्रीमद्भागवद्गीता, मतस्यपुराण, हरिवंशराम ।
 श्रीभगवन्तीता, मृद्युपुरा, हरिवंश ।
6. सुरगिरा देवनानरलिप्या च प्रथनननुष्टयं समाधेयम् । — 1×4
 ये क्वोन चाराटि प्रश्नेर उत्तर संस्कृत भाषाय ओ देवनागरी लिपिते लेख ।
- a) पुराणस्य लक्षणं किम् ?
 पुराणेर लक्षण कि ?
- b) कः कम्बे रामायणकथां प्रावयामास ?
 के काके रामायणीय काहिनी शुनियेचिलेन ?

- c) भगवद्गीतायां कति श्लोकाः सन्ति ?
भगवद्गीताय कतुलि श्लोक आছे ?
- d) रामायणस्य परिशिष्टाः कः ?
रामायगेन परिशिष्ट अंश कोनटि ?
- e) पुराणानां रचयिता कः ? कतिविधं पुराणम् ?
पुराणगुलिर रचयिता के ? पुराण कत प्रकार ?
- f) महाभारते कति पर्वाणि सन्ति ? कानि न तानि ?
महाभारते कतुलि पर्व आছे ? सेणुलि किकि ?

7. एकस्योत्तरं प्रदेयम् —

10×1

- a) ‘उपनिषद् इति शब्दस्य कोऽर्थः ? मूलवक्तव्यमनुसृत्य ईशोपनिषदः शिद्धा निवेचनीया’।
उपनिषद् शब्देर अर्थकी ? ईशोपनिषदेर शिक्षणीय विषय आलोचना कर।
- b) विद्याविद्ययोः कोऽर्थः ईशोपनिषदनुसारं विद्याविद्ययोः स्वरूपम् आलोच्यताम् ।
विद्या ओ अविद्या की ? ईशोपनिषद् अनुसारे विद्या ओ अविद्यार स्वरूप आलोचना कर।

8. अधोलिखितयोः मन्त्रयोः कस्यचिदेकस्य व्याख्या कार्या — 6
ये कोन एकटि मन्त्रेर व्याख्या कर —

- असूर्या नाम ते लोका अन्धेन तमसावृताः ।
तांस्ते प्रेत्यभिगच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः ॥
- तदेजति तत्रैणति तदद्वरे तद्वन्तिके ।
तदन्तरस्य सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य वाह्यतः ॥

9. द्वयोः प्रश्नयोरुत्तरं लिखत — 2×2
ये कोन द्वुटि प्रश्नेरउत्तर दाओ —

- ‘आत्महनः’ शब्दस्य कोर्थः ?
‘आत्महन’ शब्देर अर्थकी ?
- ‘मा गृधः कस्यस्विद्धनम्’—वाक्यांशस्य कि तात्पर्यम् ?
‘मा गृधः कस्यस्विद्धनम्’—वाक्यांशिति तात्पर्यकी ?
- सम्भूतिशब्देर किं बोध्यते ?
सम्भूति शब्देर अर्थकी ?
- इशोपनिषद् इति नामकरणं कथं जातम् ? त्र कति मन्त्राः सन्ति ?
इशोपनिषद् नामकरणं केन हयोचे ? एই उपनिषदे कतुलि मन्त्र
आछे ।

10 कस्यचिदेकस्य आङ्गलभाषया वङ्गभाषया वानुवादं कुरुत — 10×1
ये कोन एकटि इंग्राजी अथवा बांग्ला भाषाय अनुवाद कर —

अयमुदितः गगने रविः । अपगता तमोमयी निशा । जलकणशीतलः
सुखस्पर्शः पवनो वाति । कूजन्तः विहग्गः प्रभातागमनमुद्घोषयन्ति ।
षट्पदाश्च पुष्पेभ्य इतस्तो विहरन्ता मधुरं गुज्जन्ति । सरोवेरेषु कमलानि
विकशान्ति । कुसुमानां सौरभं सर्वानामोदयन्ति । कं न प्रीण्यति ईदृशः
प्रभातकालः ।

अथवा (Or)

ततः वीरवरेण स्वगृहं गत्वा निद्राणा स्ववधूः प्रबोधिता, पुत्रश्च प्रबोधितः ।
तौ निद्रां परित्यज्य उत्थाय उपविष्टौ । वीरवरः तत् सर्व लक्ष्मीवचनम्
उक्तवान् । तच्छ्रुत्वा सानन्दः शक्तिघरः ब्रूते'—‘धन्यः अहं एवम्भूतः
स्वामिराज्यरक्षायां यस्योपयोगः । तत् तात! कः अधुना विलम्बहेतुः?
एवंविधेऽपि कर्मणि एतस्य देहस्य विनियोगः श्लाघ्य इति ।

—○—